

Rozprawa Doktorska

Problematyka rozwarstwienia warstwy malarskiej podczas procesu przenoszenia (zdejmowania) malowidła ściennego na przykładach transferów malowideł o skomplikowanej technologii

Roland Róg

STRESZCZENIE PRACY

Niniejsza praca ma stanowić podsumowanie badań nad problemem rozwarstwienia warstwy malarskiej malowidła ściennego, rozumianym jako zjawisko rozdzielania składowych w grubości tej warstwy powstałego z różnorodnych przyczyn. Rozprawa przybliży zagadnienie rozwarstwienia i wskazuje, jak często jest to bagatelizowany, a potencjalnie istotny problem w obliczu konieczności przeprowadzenia zabiegu przeniesienia malowidła. Ze względu na to, że zagadnienie rozwarstwienia pojawia się głównie w przypadku zdejmowania malowideł ściennych o złożonej budowie technologicznej (inaczej malowideł o skomplikowanej technologii), w obszarze moich zainteresowań znalazły się właśnie przypadki przenoszenia tych dzieł. Przypadki te stały się jednocześnie głównym tematem niniejszej pracy.

Pierwszą część wywodu wypełnia analiza problemu rozwarstwienia malowidła ściennego, który w różnej formie zaistniał w praktyce konserwatorskiej. W tej części zostały szczegółowo opisane przypadki tego zjawiska i środki zaradcze, jakie podjęto w celu zminimalizowania jego skutków. Wspomniane zostały także rodzaje i zakres badań, jakie doraźnie podejmowano w celu opracowania skutecznych metod konserwatorskich niezbędnych do rozwiązania problemu rozwarstwienia. Zaproponowana w tym rozdziale zostaje także systematyzacja tego zjawiska w zależności od bezpośrednich przyczyn jego występowania. Część tę kończy próba wyartykułowania natury problemu rozwarstwienia warstwy malarskiej w trakcie zdejmowania malowidła ściennego o złożonej, czy też – jak wskazuje temat pracy – skomplikowanej budowie technologicznej.

Najistotniejszą partię pracy stanowią rozdziały drugi i trzeci. W pierwszym z nich zostały zebrane i szczegółowo opisane wybrane dzieła (obiekty artystyczne, obiekty zabytkowe i/lub historyczne), z których każde, mimo że różni się funkcją i budową technologiczną, charakteryzuje się jednocześnie złożonością tej budowy. Poza opisami samych obiektów przedstawione zostały sprawozdania z podjętych przeze mnie działań konserwatorskich, których celem było zminimalizowanie skutków lub zapobieżenie ryzyku pojawienia się rozwarstwienia warstwy malarskiej podczas zdejmowania malowidła. W trakcie każdej z tych realizacji prowadzone były doraźne badania konserwatorskie. Zostały one rozszerzone o kolejne, a ich wyniki, dla uporządkowania, umieszczono w drugim podrozdziale części trzeciej, który w całości poświęcony został stronie badawczej mojej dysertacji. W podrozdziale trzecim części trzeciej zostały opisane szczegółowe badania, których przeprowadzenie było zasadne w związku z doświadczeniem zdobytym przy opisanych realizacjach, a także z prowadzonymi przy ich okazji badaniami doraźnymi. W tej części zostały więc opisane badania podatności tynku stanowiącego budulec podłoża malowidła autorstwa Antoniego Michalaka z lat czterdziestych XX wieku, powstałego na fragmencie sklepienia Auli Leopoldiny w budynku głównym Uniwersytetu Wrocławskiego we Wrocławiu na działanie wskazanych środków chemicznych. W dalszym etapie przeprowadzono badania nad odpornością wybranej warstwy malarskiej na działanie wskazanego środka chemicznego. Przeprowadzono także badania nad stopniem adhezji podłoża jednego z wybranych współczesnych malowideł ściennych względem konstrukcji muru. Trzeci rozdział pracy kończy sformułowanie wniosków z badań.

Pracę zamyka podsumowanie, mogące jednocześnie stanowić punkt wyjścia do dalszych badań nad minimalizacją ryzyka rozwarstwienia malowidła ściennego w trakcie jego zdejmowania. Istotą tych badań w przyszłości winno być określenie, na ile możliwe byłoby ograniczenie roli narzędzia do oderwania malowidła, jaką odgrywa w procesie zdejmowania licowanie. Poszukiwanie nowych metod powinno być połączone z jednoczesnym badaniem możliwości chemicznego osłabienia kohezji elementów składowych podłoża malowidła. Mimo że działania tu opisane dotyczyły malowidła o złożonej budowie technologicznej, to w dalszej perspektywie celem badań może być wykorzystanie zaproponowanej w tej pracy modyfikacji zabiegu zdejmowania przy okazji przenoszenia każdego rodzaju malowidła ściennego.

Roland Róg

10.07.2023